

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PB

99

PB

99

1st draft

OEFENINGEN

IN

'T ZUIVER SCHRIJVEN VAN 'T NEDERLANDSCH,

DOOR

C. F. VAN DUYL,

HOOFDONDERWIJZER TE KAMPEN.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1872.

Pedagogische Bijdragen
van het C. C. G.

Snelersdruk van M. de Waal, te Groningen.

Deze verzameling heeft haren oorsprong te danken aan de gewoonte, om één- of tweemaal wekelijks mijne hoogste klasse eenige volzinnen te dicteeren, waarin óf woorden voorkomen, wier spelling moeilijkheden oplevert, óf woorden, waarbij de leerlingen zich van de verschillende buigingsvormen, enz. rekenschap dienen te geven. Het dicteeren bevalt mij beter dan het verbeteren van foutieve opstellen. Terwijl de laatsten verkeerde vormen aan 't oog vertoonen, waarvan de leerling minder of meer gemakkelijk de verkeerdheid inziet, geeft het dictee niets zichtbaars en staat in zooverre gelijk met het schrijven van eenen brief of van een opstel, waarbij men zelf de goede vormen moet kiezen, zonder ze eerst half verkeerd gezien te hebben. 't Spreekt van zelf, dat brief en opstel tevens eene stijloefening bevatten, iets waarop deze dictees geene aanspraak maken. Ze dienen alleen, om de leerlingen te leeren nadenken, voor ze een woord in dezen of genen vorm neerschrijven. Dat oefeningen in dien geest noodig zijn, behoeft ik mijne collega's niet te zeggen, die zich honderdmaal met mij ergeren aan 't verkeerd gebruik der buigingsvormen, vooral der werkwoorden.

Wat ik aanbied is alleen eene verzameling, geen cursus. Trouwens ik geloof, dat hier weinig bijgevoegd behoeft te worden: de

dictees zeggen zelf, wat ze zijn. Mijne behandeling is deze: na het dicteeren worden de volzinnen aan het bord geschreven en besproken, en de leien door omwisseling klassikaal nagezien. 't Is alleen geoorloofd de foutieve woorden te onderstrepen. Daarna worden ze door de kinderen gecorrigeerd in het schrijfboek gebracht. Blijven er dan nog fouten, zoo volgt eene nieuwe bespreking daarover.

De ondervinding, dat ik door die handelwijze werkelijk goede resultaten verkrijg en dat de leerlingen de oefeningen met genoegen doorloopen, heeft me doen besluiten, ze in druk te geven. Misschien dat ze ook buiten mijne school nut kunnen doen.

KAMPEN, Sept. 1872.

C. F. v. D.

OEFENINGEN

IN 'T ZUIVER SCHRIJVEN VAN 'T NEDERLANDSCH.

1.

1. Gisteren wiede onze tuinman de aardbeziënbetten in den tuin van mijnen oom; mijn eigen tuintje wiede ik zelf.

2. Wij moeten in dien volzin nog een paar woorden inlasschen.

3. Terwijl ik gisteren mijne lessen zat te leeren, zag ik eenen jongen bij de bron zijnen dorst lesschen.

4. Die man is een aartsschelm: hij verdient eene plaats in het rasphuis.

5. De meid raspte gisteren de kaas.

6. Onder alle matrozen was hij de rapste gast.

7. Het woord gipsen is een werkwoord, dat beduidt »berispen". Ik vind die gipsen ornamenten zeer fraai.

8. Sommige boeren dragen nog gespen op hunne schoenen.

9. Hij heeft zijne schoenen gegespt en ik heb mijn potlood gespitst.

10. Hij is een wreede jongen: hij schiepte altijd behagen in het martelen van dieren, hetgeen ik eene groote barbaarschheid noem.

11. God schiep de wereld met alles, wat zich daarin bevindt.

12. De meid heeft verscheidene emmers vol water geschept.

2.

1. Het genootschap schreef twee prijsvragen uit; eene daarvan werd beantwoord door eene vrouw. De beantwoordster is bekroond geworden.

2. Uw broeder wordt door zijne makkers in zijne verkeerdheden gestijfd.

3. De mutsenwaschster heeft al onze mutsen gesteven.

4. Van iemand, die ontevreden is, zegt men wel eens: »hij of zij is slecht gemutst.»

5. De musch is een huisvogel.

6. Een berenleider leidde eergisteren twee beren rond.

7. De oude muur van onzen tuin wordt door vier beren geschraagd.

8. De mannetjes van de varkens heeten beeren.

9. Een bijenzwerm zette zich neder op onzen bloeienden appelboom.

10. De boeren schoven het tot schooven samengebondene koren op den wagen.

11. De giraffe aardt niet in ons vochtig klimaat; men had er verscheidene in den Amsterdamschen dierentuin, maar ze aardden er niet: ze zijn gestorven.

12. Bij het weldoen moet men geene bijoogmerken hebben, maar alleen weldoen om wel te doen.

3.

1. Er vielen twee schoten: de arme man was dood.
2. Doodt gij zóó onschuldige schepselen?
3. De Pruisen vonden vele dooden en gekwetsten op het slagveld, die de kogels der Franschen den vorigen dag doodden of kwetsten.
4. Om de verschillende lokalen onzer school te scheiden, heeft men schotten geplaatst.
5. Ik zag gisteren drie vrienden, een' Engelschman en twee Schotten, die slechts met moeite van elkander scheidden.
6. De brandstichtster is op staanden voet gevangen genomen.
7. Door broeiing van het hooi kon de brand niet ontstaan zijn.
8. Bij eenen brand brandt het houtwerk het felst.
9. De tamboer bleef steeds doorroffelen.
10. Hij heeft in zijne manieren meer iets dorpsch dan iets steedsch.
11. De draaiing der aarde is boven allen twijfel verheven. De aarde draait om hare as en om de zon; maar nooit heeft de zon om de aarde gedraaid.
12. Piet sleedt zijne zuster des winters dikwijls in eene slede; daarom sleet hij het vorige jaar zoo vele schoenen; en zeide zijne moeder van hem: »Piet is zeer sleetsch.»

4.

1. Ziet gij nu, hoe de zeepzieder de zeep ziet?
2. Ik zend hem de boeken, en hij zendt mij de schriften terug.
3. Dien fraaien tros druiven zult gij aan uwe zieke tante brengen; er zijn voor u nog genoeg trossen in den wingerd.
4. De trotschen zullen vernederd worden: weest daarom nooit trotsch, maar zoekt uwen trots tijdig te onderdrukken.

5. De valscheit van dien trouwelozen man spande mij eenen gevaarlijken valstrik.

6. De brooddronkenheid van die knapen vernielde in één uur al die fraaie planten, aan welker poting, enting en besnoeiing de tuinman zoo vele zorgen had gewijd.

7. Is er onderscheid tusschen wiskunst en wiskunde, even zoo tusschen rekenkunst en rekenkunde?

8. Wist gij niet, dat wij, hetgeen gij daar uitwischt, niet mogen uitwisschen?

9. De stuurman van dat koopvaardijship redde zijnen kapitein van eenen wissen dood.

10. Een kubieke meter wordt ook wel wisse genoemd.

11. De soldaten droegen stroowisschen op hunne helmen, ten einde elkander in den strijd te kunnen herkennen.

12. Erkent hij niet, hoeveel goeds mijn vader hem gedaan heeft?

5.

1. Wat beduidt drieërhande, en zegt men ook verkeerd, wanneer men spreekt van drieërhande soort van aard-appelen?

2. Bij den vijver in het bosch verneemt men twee echo's te gelijk.

3. In het weiland van onzen boer vond mijn broeder laatst een eendennest, waarin zich acht eendeneieren bevonden. Het was jammer, dat de oude eend was weggevlogen; want een gebraden eendebout is niet te versmaden.

4. De evennachtslijn verdeelt den aardbol in een noordelijk en een zuidelijk halfmond.

5. Wanneer het 's winters koud is, vind ik er een ge-noegen in, de lange avonden onder aangenamen kout bij het vuur door te brengen.

6. De koe kauwt haar voedsel tweemaal; daarom heet zij een herkauwend dier.

7. Zult gij den slager gaan vragen, of hij het vleesch reeds heeft gezult?

8. De esscheboomen behouden in ons vaderland gewoonlijk nog geruimen tijd in October hunne bladerkroon. Van deze boomen krijgt men het esschenhout.

9. Eerst vermaakten wij ons met eenige goocheltoeren van mijnen neef; daarna speelden wij een algemeen bekend gezelschapsspel.

6.

1. De hond krabde met zijne pooten al de jonge stekjes uit den grond, die de tuinman met zooveel moeite had moeten poten.

2. De olifant behoort tot de grootste en de vos tot de looste dieren, die ik ken.

3. De looze schipper had in zijn turfschip eene looze zoldering laten maken.

4. Gij zult nog vele gereedschappen vinden in de loods achter ons huis.

5. Ik stelde in dien vreeselijken storm al mijn vertrouwen in den loods; hij heeft dan ook ons schip gelukkig binnen geloodst.

6. Het vleesch van die kalfsschijf is het malschte, dat ik in langen tijd gegeten heb.

7. Uw neefje is een malle jongen; maar uw broeder is toch de malste jongen van onze geheele klasse.

8. De koopmansstijl onderscheidt zich niet door zijne bijzondere sierlijkheid.

9. De zuidelijke streken van Frankrijk liggen onmiddellijk aan de Middellandsche Zee en zijn verrukkelijk schoon.

10. De krijgsmansstand hecht zeer veel waarde aan het begrip van eer.

1. Bij die verkooping werden de goederen zeer duur gemijnd.

2. Mijn eetlust is door onze morgenwandeling opgescherpt.

3. Meineed wordt door de wet met zware straffen bedreigd.

4. Men moet nooit trachten het gezag van de overheid te ondermijnen.

5. Mijn vader vertelde mij, dat eene enkele mijn voor vele jaren steenkolen kan opleveren.

6. Lediggangers worden licht kwaaddoeners; daarom zegt het spreekwoord: »ledigheid is des duivels oorkussen.»

7. De dief wilde het geld uit de latafel ontvreemden; maar in de duisternis tastte hij mis en vond zich alzoo deerslijk bedrogen. Het hielp hem weinig, dat hij vluchtte: twee knechts, die hem bemerkten hadden, zett'en hem na en vatt'en hem.

8. Gewoonlijk gebruiken wij bij ons middagmaal maar ééne soort van vleesch; in ons logement zette men ons twee vleezen voor.

9. Ik lees dagelijks eenige hoofdstukken uit mijnen lievelingsschrijver; tot mijn dagelijksch werk behoort ook het bearbeiten van mijn tuintje.

10. Door den hevigen wind konden de deuren wel eens losspringen.

1. Deze kundige advocaat werd niet alleen door al zijne collega's, maar ook door al zijne medeïngezetenen geacht en geëerd.

2. De Heeren van Holland en van Vlaanderen brachten twee geduchte heren op de been.

3. Het gebergte van Noorwegen is vol kloven en hollen.
4. De houthakkers klooven het hout en de kolenbranders branden er houtskolen van.
5. Onze hond heeft de beenderen afgekloven.
6. In de steden ziet men weinig ouderwetsche kleederen dragen; de meeste menschen hebben een nieuwerwetsch of nieuwmodisch kleet.
7. Deze stof kleedt u goed. Ik kleet mij met uw goed.
8. Amsterdam ligt op ongeveer 52 graden noorderbreedte.
9. Houdt den dief! hij heeft hout gestolen; het is dus een houtdief.
10. Het goud werd den goudsmid door eenen gauwdief ontvreemd.
11. Gij kent allen toch wel de fraaie woudduiven of houtduiven?
12. De generaal gaf bevel, de stad te ommuren.

9.

1. Wij hebben de meid reeds verscheidene keeren gezegd, dat zij den vloer beter moet keren; want wij wenschten het huis schoon te zien, vóór vader en moeder terugkeeren.
2. De koks slepen de messen op den slijpsteen.
3. Gij laat uw kleet over den vloer slepen.
4. Twee der roovers grijpen den armen man bij het haar en slepen hem mede naar hunne woning.
5. Koetsier! wat moeten wij betalen, indien wij dit rijtuig voor twee uren huren?
6. Mijn neef heeft gisteren de onderofficiersstrepen ontvangen.
7. De pakhuis knechts, die zoo hard voor hun brood moeten sloven, dragen gewoonlijk linnen slooven.
8. De bloempjes en het kruid der heide zogen gretig den frisschen morgendauw op.

9. Dieren, die hunne jongen zoogen, heeten zoogdieren.
10. In gindsche bosschage vindt men vogels van allerhande pluimage.
11. De vijand trachtte de stad te overrompelen.
12. Hoe luidt de naam van den man, die de luit zoo heerlijk wist te bespelen? Spreek luid: anders verstaat men u niet!

10.

1. Van waar kwam dat geluid? Ik geloof, dat de koster, die dagelijks de klok luidt, zoo even heeft geluid.
2. Den zesden van Slachtmaand stonden de legers slagvaardig tegen over elkander.
3. Hier woont een koopman in koffie en in theeën.
4. Uw oom is een stevig, gevleesd man.
5. Het goed van anderen mag niemand zich toeëigenen.
6. Begrijpt gij mij, wanneer ik zeg: »de deken lag onder den deken te slapen?»
7. De storm had groote schade toegebracht aan de vruchtboomen van den burgemeester; het schaadde hem evenwel weinig; want hij was een vermogend man.
8. De wet schut den eerlijken burger voor bedrog, de tuinman schudt de appelen van den boom, en ik schud heden alle zorgen van mij af.
9. De zaal werd door bijzondere verwarmingstoestellen verwarmd.
10. In dat dorp vindt men vele stroovlechters en stroovlechtsters.
11. De viool is een viersnarig muziekinstrument; hebt gij wel eens een zessnarig speeltuig gezien?
12. Weet gij het onderscheid tusschen violen en fiolen?

11.

1. Verscheidene prinsen en prinsessen hebben dezen zomer onze badplaats bezocht.

2. Behalve eene menigte vreemde gerechten en sausen verscheen er ook een schotel met saucijzen op de tafel.

3. Het ijs was slechts schaars bezocht, zoodat wij besloten onze schaatsen af te binden.

4. Het was een schaarsche tijd in dien winter: er heerschte veel armoede.

(5. Dit beeld is de beeltenis van den grooten Willem van Oranje.)

6. Verbeeldt gij u, alles beter te weten dan uw onderwijzer? Ik verbeeld mij, dat er nog veel aan uwe kennis en aan uw oordeel ontbreekt, en ik heb mij altijd verbeeld, dat de eigenwijze mensch niet ver komt in de wereld.

7. Het gemoed van den vader was vol, toen hij zijnen ongelukkigen zoon te gemoet snelde.

8. De struis bewoont de heete zandwoestijnen van Afrika.

9. De eerste keizer van Frankrijk heette Napoleon.

10. De vijand kon de stad niet innemen zonder bres te schieten; het instorten van de verbrokkelde muren maakte een vervaarlijk gedruis.

12.

1. In den ouden tijd werden beroemde mannen na hunnen dood vergood. Lezen wij de oude geschiedenis na, dan zien we daarin, hoe de Griek Herkules, de Romein Romulus vergoodt.

(2. Alva vergoot veel bloed tijdens zijn verblijf in de Nederlanden.)

3. De meid goot het water in de goot. Het water van de daken loopt door goten en buizen in den regenbak.

4. De Pruisische soldaten en veldheeren oogstten in den laatsten oorlog veel roem in.

5. Het klimop en de kamperfoelie slingeren zich om het priëel in onzen tuin.

- 6. Mijn horloge gaat niet gelijk met de kerkklok.
- 7. De ruiter vertoonde zich met zijn vurig ros op den top der rots, die verlicht werd door de rosse stralen der ondergaande zon.
- 8. De musch, ook wel mosch genoemd, zette zich neder op het zachte mos.
- 9. Een dweper is een gevaarlijk mensch, die tot alle dingen kan vervoerd worden.
- 10. De jas, die mijn vader gisteren droeg, is fonkelnieuw.

13.

- 1. In de Middeleeuwen bloeiden verscheidene steden in de nabijheid der Middellandsche zee.
- 2. Het slagveld was bezaaid met lijken; een zwerm raven vloog bij onze komst op en liet een akelig gekrijsch hooren.
- 3. Ginds woont mijn vader en in gindsche woning mijn oudste broeder.
- 4. Deze vlijtige leerling heeft het doorslaandste bewijs geleverd, dat een goede wil alles te boven komt.
- 5. Het bosch prijkt in de lente met zijnen schoonsten dos: het schijnt, dat in dat jaargetijde de geheele natuur in feestgewaad gedost is.
- 6. Op dit strand is reeds menig schip gestrand: ook hij strandt hier met zijne schuit, als hij niet oppast.
- 7. Iedere maand maant hij hem, om te betalen.
- 8. Bekwaamheid geldt hier meer dan geld.
- 9. De groote St. Pieterskerk te Rome overtreft alle kerken der aarde in grootte.
- 10. De golven kwamen met geweld tegen het strand aandruisen.
- 11. Hij verbindt zich tot hetzelfde, waartoe ik mij verbind en waartoe gij u allen verbonden hebt.
- 12. De storm schudde de gebinten van het gebouw.

14.

1. Ik hield hem altijd voor eenen schelm en ik houd hem er nog voor, ofschoon hij zich zelve voor een braaf man houdt. Waarvoor houdt gij hem?

2. Uw broeder mijdt zijn gezelschap, en daar doet hij wel aan.

3. Benijd(t) toch nooit den rijkdom van anderen.

4. Ik heb hem nooit benijd; want zijn lot is niet benijdenswaardig.

5. Bloedt gij uit den vinger? Neen, gisteren bloedde ik uit den neus.

6. De vogels zongen vroolijk hun liedje, de boomen bloeiden, de natuur had zich in feestgewaad gehuld; maar mij bloedde het hart bij de gedachte, dat ik mijn land verlaten moest.

7. Ik raadde hem vroeger aan, nog eenige dagen te blijven; nu raad ik hem aan, onmiddellijk te vertrekken: indien hij nadenkt, raadt hij mogelijk wel waarom.

8. Nero was een der wreedste keizers van Rome: hij dorstte altijd naar bloed. Het hart van den weldenkenden mensch bloedt bij de gedachte aan zooveel wreedheid.

15.

1. Hij rekent stellig verkeerd; want berekend tegen zulk eenen lagen prijs, kan het bedrag niet zoo hoog loopen.

2. Verkeert hij nog steeds in zulke behoeftige omstandigheden?

3. Hij betaalt mij eenige rekeningen; de overige blijven nog onbetaald.

4. Men moet geen slaafsche navolger zijn van al wat nieuw is; menschen, die alles slaafs navolgen, wat zij zien,

kan men vergelijken met zekere dieren, die bij de jeugd wel bekend zijn.

5. Wanneer gij den man, die u zulke voordeelige voorwaarden aanbiedt, goed aanziet, zult gij bemerken, dat hij een verdacht voorkomen heeft.

6. Zijn buitenverblijf, waar hij de drukte en het gewoel der stad ontvlieft, ligt in de nabijheid van eenen stillen vliet.

7. De schipper loste zijne lading in eenen enkelen dag, zoodat het hem weinig aan arbeidsloon kostte.

8. Het paste u niet den blinde, die in den blinde rondtastte, te misleiden.

9. Het licht der zon verblindde ons voor een oogenblik.

10. De dief, die ons gisteren aanrandde, spande ook aan andere lieden verscheidene valstrikken.

16.

1. Hij verbijt zich van woede; ik verbeid met ongeduld het oogenblik, waarop zijne driften tot bedaren zullen komen.

2. Verbeider noemt men in de geschiedenis van ons land den zoon van Margaretha van Henegouwen, omdat hij verbeidde of verwachtte, dat de regeering hem persoonlijk zou worden opgedragen.

3. Dat ieder zich wachte voor schade!

4. Hij vleit zich, door zijne vlijt alles te boven te komen.

5. Hebt gij de turf en het hout reeds op den zolder gevlijd?

6. Smijt dezen turf op het vuur en snijd(t) een paar houtjes in tweeën.

7. Looft den Heer! Hij is groot in al zijne werken. De naam des Heeren zij geloofd!

8. Verklaar den volgenden zin: »de brak brak zijne pooten.»

9. Poten, spitten en zaaien is het werk van den landman.

10. Ik geloof, dat hij een landsman van ons is.

11. Hij vlijde zich neder op het leger, dat de gastvrijheid hem spreidde.

- 12. Het paard, waarop mijn broeder dagelijks rijdt, is zoo koppig, dat het zijnen toom in stukken rijt.

17.

- 1. Deze pan is verglaasd; maar de pannenbakker verglaast niet alle pannen.

2. Zoo wijd mijn oog reikt, zie ik niets dan groene weiden, waarin het vee weidt en akkers bedekt met bloeiende weit.

- 3. Bepaalt gij spoedig den tijd van uw vertrek? Of is die reeds bepaald?

- 4. Wij ontleden wekelijks eenige volzinnen: de vorige week ontleedden wij er vier.

5. De pen ontglijdt aan zijne bevende vingeren.

6. De molenaar meldde mij, dat hij verscheidene mudden gerst pelde.

- 7. Ik zeide uwen broeder, dat hij verkeerd deed, toen hij dat valsche gerucht verspreidde.

- 8. De meid schildt de appelen; de aardappelen heeft zij reeds geschild.

9. In den ouden tijd waren de krijgslieden voorzien van een schild.

- 10. Toen het eerste gelid zich links wendde, maakten alle manschappen eene linksche beweging.

- 11. De generaal gewende zijne soldaten aan eene strenge krijgstucht.

- 12. De vader breidde zijne armen zegenend over zijne kinderen uit.

1. Hij baadt zich elken dag in de rivier op dezelfde plaats, waar ik mij baad en waar mijn broeder zich het vorige jaar baadde.

2. Het baat weinig, dat men klaagt in nood; men moet de handen liever roeren.

3. Raad eens wat er in den schotel lag? Niets dan overblijfsels van den maaltijd: vischgraten, leege honigraten, appelschillen, enz.

4. Wie den arme veracht, smaadt diens Maker.

5. De koning kon dien smaad niet langer verdragen en greep naar het zwaard.

6. De keizer werd op zijnen tocht door de stad begroet door de gansche burgerij, en aangesproken door een' der gegoedste burgers.

7. Op sommige plaatsen welt het water langzaam uit den grond op; op andere bruist het met geweld door de rotskloven heen. Het water, dat uit den grond is opgeweld, noemt men welwater, ook wel bronwater.

8. Voor hoeveel wilt gij het wild, dat de jager geschoten heeft, verkoopen?

9. Wees nooit bezörgd voor den dag van morgen: de Heer zorgt voor al zijne schepselen.

10. Ik sta er over verstomd, hoe het verstand van zulk een groot man in zóó korten tijd geheel verstompt kan zijn.

1. In een oogenblik stond hij gelaarsd en gespoord voor mij.

2. De onderwijzer spoort den leerling aan tot getrouwe plichtsbetrachting.

3. De vermoorde man was dezelfde, zooals ik hoorde, die voor eenige jaren in het bosch eenen reiziger vermoordde.

4. De vreemdeling met zijnen zwarten baard baart mij niet weinig bezorgdheid.

5. Waar vroeger een groot bosch zich uitstreckte, ziet men nu een open veld: alle boomen zijn in de laatste jaren geveld. Ook in andere streken van dit land velt men de boomen, om er een nuttig gebruik van te maken.

6. Wat beduidt het toch, dat gij dien onnoozelen jongen altijd bedot?

7. Duid het mij niet ten kwade, dat ik u nog niet betaal; maar ik bezit op dit oogenblik geen' duit.

8. Het is nu al driemaal gebeurd, dat gij uwe beurt laat voorbijgaan; zorg, dat het niet weer gebeurt.

9. De hermelijn, wiens pels ons het fraaie hermelijn verschaft, verhaart in Siberië des winters.

10. Ik zit liever in 't hoekje van den haard dan in het hartje van Siberië.

20.

1. Bij deze vernederende woorden liet de man een hoorend gelach hooren.

2. Besteedt in uwe jonkheid uwen tijd goed, kinderen! Als gij oud wordt zal het te laat zijn.

3. Het kettinkje aan mijn horloge is dezen morgen gebroken.

4. Het winterkoninkje is een der kleinste vogels, die wij in ons klimaat kennen.

5. De kronen van Schotland en Engeland zijn op één hoofd vereenigd.

6. De keizer van Duitschland beloofde Karel den Stoute tot koning te zullen kronen; maar dit geschiedde niet.

7. De apen overladen hunne jongen met liefkoozingen.

8. De voerman laadde te veel hooi op zijnen wagen.

9. Laat gij het toe, dat zulk een kleine jongen dat geweer laadt. Ik laad nooit mijn geweer, wanneer ik ver-

moed, dat een ander het in handen krijgen kan, om zoo-
doende ongelukken te voorkomen.

10. Uw werk deugt niet, mijn jongen! De deugd van
het werk zit in de hoedanigheid, niet in de hoeveelheid.

21.

1. Het metselwerk is hecht en sterk: het is dan ook met
echt cement gemetseld.

2. Solon, een Grieksch wijsgeer, hechtte weinig waarde
aan aardsche schatten en rijkdommen. Dit ondervond
koning Croesus van Lydië, toen de wijze man hem op zijne
reizen bezocht. Ik wed, dat uw onderwijzer u daarvan
wel iets verhaalt, als gij er hem om vraagt.

3. Ik zeg hem dit, omdat ik wil, dat hij weinig waarde
hechte aan zulke nietigheden.

4. Tob toch niet altijd over uwe tegenspoeden; men ziet
dikwijls, dat er uitkomst komt, wanneer de ellende ten top
is gestegen.

5. Ik ga ook naar Amsterdam; maar na u.

6. Te vergeefs trachtte men, hem tot bedaren te bren-
gen; alle moeite was vergeefs.

7. De pont, waarmede men de rivier overvaart is zeer
sterk: zij kan wel twee duizend pond dragen.

8. Alle menschen, die het lijk volgden, hadden een floers
om den hoed.

9. Mijn oom woont op de eerste verdieping; maar wij wo-
nen gelijkvloers.

10. De oude Germanen waren gewapend met knotsen,
spietsen, bogen en pijlen.

22.

1. Het Kerstfeest valt altijd in de maand December.

2. De oude knecht van onzen grootvader heeft verscheidene

veldtochten mede gemaakt: zijn gelaat is bedekt met litteekens.

3. Hij was altijd de getrouwe metgezel van onzen grootvader.

4. Wij hadden reeds lang op het zonderlinge dier gestaard, voor wij bemerkten, dat het gestaart was.

5. Hij zeide ons, dat de zijde van den koopman in zijde-waren aan de buitenzijde beschadigd was.

6. Hij is de kooper van al het oude koper, dat bij de afbraak van ons schip is geveild.

7. Wie heeft niet eenmaal in zijn leven gefeild in de keuze der middelen, om een zeker doel te bereiken.

8. Hebt gij de stang al afgevijld, die ik u ter bewerking heb gegeven.

9. Die man is slecht, hij heeft alles veil, zelfs zijnen goeden naam.

10. Wij veilen heden alle gereedschappen, welke onze smid heeft nagelaten, en waaronder vooral eenige fraaie vijlen uitmunten.

11. Toen die jongen nog ter school ging, muntte hij boven al zijne makkers uit.

23.

1. Het paard is een edel dier: aan eene schoone gestalte paart het moed en vlugheid, en het moet ons niet verwonderen, dat de Arabieren het zoo hoog in waarde houden.

2. Er zijn er meer, die er zoo over denken.

3. De koetsier drenkt zijne paarden in het wed. Ik wed, dat het bruine paard meer zal drinken dan het zwarte, daar het dezen morgen bij den wedren uit al zijne macht heeft geloopt en dus wel vermoeid en dorstig moet zijn.

4. De kok wette gisteren al zijne messen op den slijpsteen, die door een' kleinen jongen werd rondgedraaid.

5. De wet straft de misdadigers voor hunne overtredingen.

6. Gij wedt om te veel geld. Weet gij wel, dat de buurman van onzen oom, die altijd om zulke groote sommen gelds wedde, zich zelve daardoor heeft benadeeld en verarmd. Al wie zoo onbezonnen met zijn geld omspringt, verarmt zich en maakt zich ongelukkig.

7. Hoe licht kan men in een pakhuis, waar brandstof ligt opgestapeld, door eene onvoorzichtigheid met licht brand stichten.

8. Hebt gij nooit gelezen, dat de Phoeniciërs vele koloniën stichtten?

24.

1. Een kapitein bij de cavalerie wordt ritmeester genoemd.

2. Gisteren deden wij een ritje door eene der fraaiste streken van Gelderland.

3. Meent gij, dat rijkdom alleen gelukkig maakt? Wat zijn kronen en paleizen vergeleken bij de zaligheden van een tevreden gemoed? Zouden vorsten op hunne tronen altijd tevreden en vergenoegd zijn?

4. Uw huis is slecht in de verf: ik vrees, dat de verver zal moeten komen, om het een weinig op te verven.

5. Een vroolijk en opgeruimd gemoed is schatten waard.

6. Waart gij tegenwoordig bij de onthulling van het standbeeld voor Boerhave, den grooten geneeskundige, die zoo algemeen vermaard was, dat men hem eenen brief toezond met dit opschrift alleen: »Aan Boerhave in Europa.»

7. Uwe zuster is eene slechte ziekenoppasster: zij heeft het mij gedurende mijne laatste ziekte veel te druk gemaakt.

8. Marie, wind het garen op den klos!

9. Hoort gij wel, hoe de zee, door den wind bewogen klotst en bruist?

10. Door eene onvoorzichtigheid van den wisselwachter botsten de beide goederentreinen met hevigheid tegen elkander aan.

25.

1. Na eene afwezigheid van verscheidene jaren keerde de moede zwerver huiswaarts.

2. Heemskerk vermoedde, dat hij, door noordwaarts om Azië heen te zeilen, Oost-Indië zou kunnen bereiken.

3. De troepen maakten na dien aanval eene achterwaartsche beweging.

4. Ofschoon de volmaaktheid onbereikbaar is, kan de mensch niettemin door eene trapsgewijze ontwikkeling eene zekere mate van volkomenheid bereiken.

5. In eene deemoedige houding ging hij rechtstreeks op den koning toe, die hem met toornige blikken aanzag.

6. Men heeft zoo even gespuid; want de sluisdeuren staan nog half open.)

7. Door de nieuwe brandspuit voert men het water op tot eene vrij aanzienlijke hoogte.

8. Hebt gij het kleed met zijde of met katoen gevoerd?

9. De voerman vervoert zware vrachten.

10. Ik heb den meester hooren beloven, dat hij voor de vlijtigste leerlingen eenen prijs zal uitloven; maar ik durf niet gelooven, dat een van ons dien prijs zal kunnen verdienen.

11. De koeien eten uit de krib en de paarden uit de ruif.

12. De vrouw droeg eene muts van krip.

26.

1. De spin spint haar web op die plaatsen, waar zij de meeste vliegen kan vangen.

2. Ieder jaar wordt bij de boomen nieuw spint gevormd; het spint van het vorige jaar verhardt en wordt hout.

3. De zijde wormen, die men liever zijderupsen moest noemen, spinnen de kostbare stof, die onder den naam van zijde bekend is.

4. Het bestje, dat langzaam haar werk verrichtte en bedaard voortspun, zeide: »niederer dag een draadje is eene hemdsmouw in 't jaar.»

5. In de spinde is nog brood genoeg, om ons de geheele week te voeden.

6. De Spartanen voedden hunne kinderen op tot mannen, die in staat waren alle vermoeienissen te doorstaan.

7. Weet gij wel, waarmede de walvisch zich doorgaans voedt?

8. De koning kwam des Dinsdags in de stad en verliet haar weder des Zaterdag.

9. Gij kent toch wel het spreekwoord: »Kom ik over den hond (Hont), dan kom ik ook over den staart?»

10. Vermoedt gij ook den oorsprong van deze uitdrukking?

27.

1. Ik wil dezen morgen met u gaan wandelen, mits de mist optrekt en de hemel helder wordt.

2. Radboud, koning der Friezen, had zijn' voet reeds in de doopvont gezet, toen hij zich bezwaard vond door het gezegde van den bisschop, die hem doopen zou. Deze beweerde namelijk, dat de koning na zijnen dood gescheiden zou zijn van zijne heidensche voorvaderen.)

3. Hoe vindt gij het gedrag van mijnen broeder? Vindt gij niet, dat wij de vondst eerlijk hadden moeten deelen?

4. Reest gij reeds zoo vroeg op van uwe legerstede?

5. Met wien reisdet gij dezen zomer den Rijn langs?

6. Er was weinig drukte op de markt: de koopman met zijne vette gans stond gansch alleen in een hoekje en wachtte op de koopers, die niet kwamen.

7. Toen de oude man binnen kwam, stond ik terstond op / waarom stondt gij ook niet op? /;

8. De boeren zijn bezig, het graan in hunne schuren op te tassen.

9. De reistasschen, welke men in dien winkel verkoopt, zijn fraaier en steviger dan die, welke gij uit Duitschland hebt mede gebracht.

10. Van het trotsche zeekasteel bleef niets over dan een ontredderd wrak.

28.

1. Er werd op staanden voet besloten, om of de wachters om te koopen, of storm te loopen en de poorten open te stooten.

2. Boussu stootte het hoofd voor den Briel, toen hij (trachtte die stad voor Alva te heroveren.)

3. Het donkere gewelf werd slechts verlicht door het flauwe schijnsel van de toorts, die onze gids had ontstoken.

4. Door mijn lang verblijf in die kille grot, haalde ik mij eene geduchte koorts op den hals.

5. Uit kleine oorzaken zijn dikwijls groote gevolgen voortgekomen.

6. Zulk eene verregaande domheid is mij nog nooit voorgekomen.

7. Uw broeder is zeer goed voor mij: hij heeft mijne minste wenschen voorkomen.

8. Wij zullen geen besluit nemen, voor wij de zaak nog eens rijpelijk overwogen hebben.

9. Ik meende, dat de boer ons bedrogen had: daarom hebben wij de boter nog eens overgewogen.

10. Sparen doet garen.
11. Ik geloof gaarne, dat gij mijn garen niet gebruiken kunt, want het is zóó fijn, dat de draad telkens afbreekt.

29.

1. Men heeft de grachten afgedamd, zoodat het water op verschillende plaatsen stil staat.
2. Verdampst het water ook, als het niet verwarmd wordt?
3. Willen wij schaken, of damt gij liever?
4. Onze oom dampst den geheelen dag uit eene lange pijp.
5. Het verguldsel van dien spiegel is op verscheidene plaatsen beschadigd. Het is bepaald noodig, dat gij hem op nieuw verguldt; het beste zal zijn, dat gij maar een' tijd bepaalt, wanneer gij kunt komen, om hem te vergulden.
6. De horlogemaker vertelde mij, dat hij het vorige jaar verscheidene vergulde horloges in handen kreeg, om te herstellen, waarna hij ze den goudsmid zond, die ze op nieuw verguldde.
7. Mijn neef hield veel van een goed leven. Hij smulde en vermaakte zich den ganschen dag.
8. Laat mijne tegenwoordigheid geen beletsel zijn voor uw geluk.
9. Hij ging vergenoegd huiswaarts, dewijl hij het bewustzijn met zich droeg, dat hij eene goede daad had verricht.
10. Gij behoeft mij niet diets te maken, dat hij een braaf man is; ik weet nauwkeurig, met welke ondeugden hij is behept.

30.

1. Zijne knieën knikten onder het gaan: de vermoeienissen, die hij gedurende de laatste dagen had doorge-

staan, noodzaakten hem, plaats te nemen en uit te rusten. Hij rustte evenwel niet lang.

2. Op zulk eene wijze is het geschied; maar gij bevroedt wel, dat zoo iets niet alle dagen geschiedt.

3. Even als men spreekt van vijf werelddeelen, zoo onderscheidt men ook vijf groote wereldzeeën.

4. Onze koning stamt in vrouwelijke linie af van den grooten Willem den Zwijger.)

5. Stijg spoedig op, want uw paard wordt reeds ongeduldig en stampet met de hoeven op de harde keien.

6. De hermelijn levert het kostbare bont, dat den koninklijken mantel versiert.

7. Hij bond het paard aan het hek vast en zette zijnen tocht te voet voort.

8. Verbondt gij zelf uwe wonden of legde de heelmester er een verband op?

9. Verbant toch alle dwaze zorgen, mijne vrienden!

10. Het kleine kind liep aan den leiband.

11. De vagebond werd voor den rechter gebracht en bekende zijne misdaad.

31.

1. De duiker had zijne voeten met eenige gewichten bezwaard en zonk pijlsnel naar beneden.

2. Gij kunt hiervan gerust eten, het bezwaart u niet.

3. Wij willen liever sneuvelen met het zwaard in de vuist, dan dat wij onze vesting overgeven.

4. Deze plant bevat vele olieachtige bestanddeelen.

5. Het Zwitsersche eedgenootschap ontstond door den oorlog tegen Oostenrijk.

6. Hij legde in handen van den koning den gevorderden eed af.

7. Eet om te leven, maar leef niet om te eten.

8. Uw vader heeft den armen man in zijne nooddrift edelmoedig bijgestaan.

9. Mijn oom verwachtte van mij eene volledige reisbeschrijving; het was mij onmogelijk die te geven, daar ik vergeten had, aantekeningen te maken, dewijl ik niet vermoedde, dat men mij er naar zou vragen.

10. Terwijl mijn broeder zich vermaakte met het spel, zat ik mijne lessen te leeren.

11. De dievegge ontkende hardnekkig hare medeplichtigheid aan den diefstal.

32.

1. Het fraaie gezicht op de stad wordt nog aanmerkelijk verlevendigd door de menigte schuiten en booten, waarvan de rivier wemelt.

2. Het vuur, dat in zijne donkere oogen schittert, verlevendigt zijn anders zoo somber gelaat.

3. Columbus stamde af van een arm, maar adellijk geslacht.

4. Napoleon I heeft verscheidene personen geadeld, die hem belangrijke diensten bewezen hadden.

5. Deugd adelt meer dan afkomst.

6. De vijand werd met zwaar verlies teruggeslagen en moest onverrichterzake weer aftrekken.

7. Dit veer wordt niet meer bediend; maar er zijn nog genoeg andere veren over deze rivier.

8. Men kent den vogel aan zijne veeren.

9. De Heeren van Sloten sloten hunne sloten met ijzeren sloten en groeven slooten rondom hunne sloten.

10. Ik zal u toonen, dat men aan dit onaanzienlijk instrument de schoonste tonen kan ontlokken.

11. Wat is eentoniger dan het aanhoudend geroep van den koekoek?

12. De dief kwam op zijne toonen aansluipen en hoedde zich wel, de slapenden wakker te maken.

1. Daar de koning reeds zoo lang gekrijgd had, had hij eenen afkeer van den krijg gekregen.

2. Er zijn drieërlei middelen, waarmede hij zijn doel kan bereiken: geweld, list en omkoopning.

3. De jongen was nog nooit de wereld in geweest: hij kwam zoo kersversch van den ouderlijken haard.

4. Zondag laatstleden (l.l.) is er bij ons een groot ongeluk gebeurd. Een jongen, die zich in de rivier baadde, is verdronken.

5. Indien gij een gevoelig hart bezit, kunt gij u eenigszins voorstellen, welke smart de ouders ondervonden, toen zij deze treurige tijding hoorden.

6. Het was hard voor hen een bemind kind te verliezen. Toch hadden zij zich zelve geenszins verwijtingen te doen, daar zij hunnen zoon steeds verboden hadden, zich alleen te gaan baden.

7. Wij zijn alleszins tevreden met het werk, dat gij geleverd hebt.

8. Hij loosde eenen diepen zucht: de arme knaap gevoelde eene onweerstaanbare zucht, om zijn vaderland nog eens weer te zien.

1. De kachel werd opgepookt; den geheelen winter had zij zoo vroolijk nog niet gesnord. De vader zette de lamp op de tafel en ontstak licht. Daarna wendde hij zich tot de kinderen en vertelde hun allerlei zaken uit vreemde landen. Het geschiedde niet vaak, dat het geheele huisgezin zoo vreedzaam bijeen was verzameld.

2. Op den geboortedag van den ouden man kwamen zijne kinderen en kindskinderen hem geluk wenschen. Hij begreep evenwel weinig van hetgeen zij zeiden, daar hij in

zulk eenen verregaanden staat van kindschheid verkeerde, dat hij bijna het gebruik van al zijne vermogens miste.

3. Deze man moest reeds in zijne kindsheid de zorg van liefderijke ouders ontberen.

4. De bijen verzamelen honig en was.

5. De koeien liggen rustig in de weide het genuttigde voedsel te herkauwen.

6. De moerbeï is eene sappige vrucht. Wij hebben in onzen tuin eenen boom beladen met moerbeïen.

7. De werklieden hadden eene zware karwei te verrichten.

8. De tuinman had nog een klein partijtje van zijn karwijzaad overgehouden.

35.

1. Ik hoor, dat de prijs van de rijst in de laatste tijden aanmerkelijk rijst.

2. Reist gij voor uw vermaak of voor uwe zaken?

3. Bij het bestijgen van den berg begon een der paarden, dat aan zulk eene gevaarlijke onderneming nog niet gewend was, verschrikkelijk te steigeren.

4. De steiger was zoo slecht verzekerd, dat hij instortte, hetgeen aan twee oppassende werklieden bijna het leven kostte. Mijn neef, die bij het ongeval tegenwoordig was, verzekert, dat het niet de schuld was van hunne onvoorzichtigheid.

5. De geschiedenis vermeldt de namen van verscheidene bloeddorstige vorsten, die hunne onderdanen kwelden en zelfs doodden.

6. Toen de vriendelijke Lente met hare tooverroede de bosschen en velden aanraakte, tooide zich alles met nieuw groen, en een nieuw leven verspreidde zich door de gansche natuur.

7. De arme man schreide van aandoening, toen hij zij-

nen reeds lang dood gewaanden zoon weder in de armen hield.

8. Ik vind zijne voorwaarden onaannemelijk; hij vindt ze nog niet eens voordeelig genoeg.

36.

1. Het fregat was gewapend met vierentwintigponders.

2. Mijne moeder heeft eenige ellen linnen gekocht, om er handdoeken en vaatdoeken van te maken.

3. De Pruisen hebben in den laatsten oorlog eene aanzienlijke schadeloosstelling van Frankrijk geëischt.

4. Een gedeelte der gelden is reeds geëind.

5. De bloemist stelde op de bloemmarkt eene verzameling fraaie oleanders en hyacinten ten toon.

6. Doe het goede, mijd het kwade, mijn zoon! Mijne kinderen, mijdt toch altijd de ondeugd!

7. Toen de meid in de kaas sneed, vond zij er eene mijt in.

8. Toen de ongelukkige koning de houtmijt bestegen had, staken de krijgsknechten haar in brand.

9. De IJsel stroomt uit in de Zuiderzee.

10. Bij de inneming van Damiate in Egypte onderscheidten zich vooral de Haarlemmers en de Dokkumers.

11. In de middeleeuwen hielden de monniken zich veelal bezig met het vervaardigen van afschriften van boeken, daar de boekdrukkunst nog niet was uitgevonden.

37.

1. In het jaar 1588 zond Philips II, koning van Spanje, zijne onoverwinnelijke vloot uit, om Engeland te straffen voor de hulp, die het ons had verleend.)

2. Hij vlood op het gezicht van den struikroover.

Vloodt gij ook? Neen, ik hield stand en vroeg hem onverschrokken, wat hij van mij wilde?

3. Hij heeft mij gezegd, dat ik recht door moest loopen, mijn gids zegt mij hetzelfde; maar toch verbeeld ik mij, dat wij van den rechten weg zijn afgedwaald.

4. In de schuit ontmoette ik eenen Zeeuw en twee Noord-Brabanters.

5. In sommige streken van ons land houdt men op bepaalde tijden eenen biddag voor het gewas.

6. Gij zult de gereedschappen vinden in de werk-kamer van den goudsmid.

7. De tante van uwen vader of van uwe moeder is uwe oudtante.

8. Bij de laatste volkstelling heeft men verkeerde uitkomsten gekregen, daar er verscheidene mistellingen hebben plaats gehad.

9. Deze misstellingen moet men op rekening schrijven van den drukker of zetter van het boek.

38.

1. Ofschoon hij ziek te bed lag, ontving hij mij met zijnen gewonen gullen lach.

2. Er ontstond een algemeen gelach, toen men bemerkte, dat hij was opgestaan, zonder zijn gelag te betalen.

3. Zutfen ligt in de provincie Gelderland; Assen is de hoofdstad van Drente.

4. De Chineezen en de Japanneezen, welke laatsten men ook wel Japanners noemt, bewonen het oosten van Azië.

5. De eersten zullen de laatsten zijn en de laatsten de eersten.

6. Welke stoffen verkiest gij, de witte of de zwarte?

7. Toen de schepelingen op het eiland landden, zagen

zij zich plotseling omringd door eene menigte zwarten.

8. Zijn dit uwe handschoenen of de zijne?

9. Hij is met al de zijnen naar Indië vertrokken.

10. Laast gij ook de laatste berichten van het oorlogstooneel?

11. Wij plachten vroeger des zomers op reis te gaan.

12. Zij pleegden de misdaad in het holste van den nacht.

39.

1. De voerman leidde zijne paarden naar den stal terug.

2. Toen ik mijnen rechter arm gebroken had, leed ik ondragelijke pijnen; ik geloof niet, dat gij ooit zoo veel leedt.

3. Leid toch den verdoolden zoon terug tot zijnen vader: gij weet niet, hoeveel de oude man onder zijne afwezigheid lijdt.

4. Hij heeft de zaken met wijsheid en gematigdheid geleid.

5. Het is nog niet lang geleden, dat wij zulk een groot verlies geleden hebben.

6. Indien de rechter zijne vragen niet met veel beleid inkleedt, geloof ik nooit, dat de dief schuld belijdt.

7. Men heeft den vloer met marmereen steenen belegd.

8. Het overlijden van uwen broeder heeft ons allen zeer getroffen.

9. De keizer verleide zijne dochter met het leen, ofschoon het geen spilleen, maar een zwaardleen was.

10. Zijne makkers verleidden hem en brachten hem op den slechten weg.

40.

1. Zij zei tot mij: »zij is kostbaar.»

2. In de maand Mei legt iedere vogel een ei.

3. Alleen de vorsten, die rechtvaardig regereen, worden door hunne onderdanen bemind.

4. Ik heb het dezen zomer dikwijls hevig hooren onweeren.

5. In tijd van oorlog moet ieder burger zich dapper verweeren, om zijn vaderland te redden.

6. De storm en de regen doen de hechtste rotsen verweeren.

7. Die ooren heeft om te hooren, die hoore.

8. De horens der koeien leveren ons het nuttige hoorn, waarvan kammen, doozen en andere voorwerpen vervaardigd worden.

9. Dezelfde dingen worden ook wel van schildpad gemaakt.

10. Toen de diligence de stad binnenreed, blies de postiljon lustig op zijnen horen.

11. Wij hopen, dat men in het vervolg zal nalaten, al die onreinheden voor onze woning op te hoopen.

12. Toen de brandspuitgasten aankwamen, vonden zij bijna niets meer dan puinhoopen.

41.

1. Toen wij de gelagkamer binnentraden, roken wij reeds, dat er verscheidene personen zaten te rooken.

2. Onze melkboer heeft vier roken naast zijne schuur staan.

3. Onder de rijken der oudheid was er geen, dat zulk eenen hoogen bloei kon bereiken, als het Romeinsche rijk.

4. Rijken en armen zijn gelijk voor God.

5. De tijger vreet met gulzigheid het stuk vleesch op, dat hem wordt toegeworpen. Er is bijna geen dier zoo wreed als de tijger.

6. Gij hadt u vroeger moeten bedenken; want de wroeging over het bedreven kwaad komt nu te laat.

7. Gij hebt mij fraai in de lij gebracht; help mij er nu ook weder uit.
8. De jongen liet zijne lei op den grond vallen, zoodat zij brak.
9. Het schip kreeg den wind uit de lij.
10. Het koffiewater staat te koken; ik vind dit eene alles behalve fraaie muziek.
- 11 Januari is de eerste, Juli de zevende maand van het jaar.
12. In deze kooi bevinden zich twee leeuweriken.

42.

1. Al deze gezochte voorwendselen dienden alleen, om twist en tweespalt te verwekken tusschen de verbondene mogendheden.
2. Tijdens het beleg van Leiden door de Spanjaarden waren de ellende en de hongersnood ten top gestegen.
3. De vlaggen en wimpels werden geheschen en het geschut werd gelost.
4. Men eischte van den bevelhebber, dat hij de witte vlag zou hijschen, ten einde te onderhandelen over de overgave der vesting; wat men evenwel ook eischte, hij heesch de vlag niet, maar ging voort, zich dapper te verdedigen.
5. De zieke sprak met eene heesche stem deze woorden uit.
6. Toen Maurits aan het hoofd van onze legers stond, was Nederland de krijgsschool van Europa.
7. De bevelhebber van het leger was een onbekwaam man, maar die zich niettemin verbeeldde, de wijsheid in pacht te hebben. Het was ook met hem: hoe leeger hoofd, hoe meer inbeelding.
8. Goede vriend, spring niet verder dan uw polsstok lang is!

(1. De heuschheid en voorkomendheid van Prins Willem den Zwijger werden algemeen geroemd.)

2. Er lag in de blikken van dien man iets woests, iets wreeds, dat zich niet laat beschrijven.

(3. Het leger van Wallenstein woedde, blakerde en moordde, en was een ware geesel voor de landen, die het doortrok.)

4. De kieviten leggen eiers, welke zeer gezocht zijn en soms zeer duur betaald worden.

(5. De rechtbank heeft den boosdoener gevonnist en hem tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Men zegt, dat hij reeds verscheidene vonnissen ten zijnen laste heeft.)

6. De kunstenaar wreekte zich op eene edelmoedige wijze over den smaad, dien men hem had aangedaan. Hij zond zijnen beleediger een zijner schoonste kunstgewrochten ten geschenke. Deze was wanhopig, dat hij den braven man zooveel verdriet had veroorzaakt en wrong zich de handen van spijt.

7. »Pas op», riep de schipper, »dat gij niet tegen mijne schuit aanvaart.»

8. Ik aanvaard mijne taak met blijdschap.

1. Ik heb hem de geheele som in guldens uitbetaald; het geheele bedrag beliep vijftig gulden.

2. Deze vrouw is reeds weduwe van twee mans. Haar eerste echtgenoot was stuurman op een koopvaardij-schip, dat met man en muis is vergaan; de tweede stierf aan de tering. Beide mannen waren achtenswaardige menschen.

3. Wat beduidt het toch, wanneer men zegt: »de vogel ruit?»

4. Uw broeder is een luistervink: hij staat altijd gereed, om door iedere reet en scheur te gluren en te luisteren.

5. Ik reed gisteren op het zelfde paard, waarop gij den vorigen zomer zoo dikwijls reedt.

6. Wij dachten, dat alle laagten en hoogten van dit land nauwkeurig onderzocht en bekend waren.

7. Er heerschte dat jaar eene geweldige droogte. De hitte was bijna onverdragelijk. Wanneer de zon des middags op het felst brandde, zag men eene doodsche stilte en leegte in de straten der stad. Zelfs de arbeider, die aan de zonnehitte gewoon was, verschool zich in zijn woninkje en ontvluchtte de brandende zonnestralen.

45.

1. Hoe doodsch en eenzaam is het in deze streken. Het is, alsof de Engel des doods zijne hand er over houdt uitgestrekt.

2. Gij ziet, dat deze japon zeer eenvoudig is: het is mijn daagsch kleed.

3. Deze arbeider verdient twaalf stuivers daags.

4. De zon draagt bij dichters soms den naam van dagtoorts of fakkel des dags.

5. Des daags moet de mensch werken, des nachts kan hij van zijnen arbeid uitrusten.

6. Deze groote scheepsreeder rustte verscheidene schepen uit voor de Atlantische vaart.

7. Gij kent de milddadigheid van onzen vorst. Hij heeft alle boeren, die door de vorst groote schade geleden hebben, eene schadeloosstelling in geld doen toekomen.

8. Op de vorst van het dak had zich een ooievaar genesteld.

9. Deze geleerde heeft in allerlei parkementen en boe-

ken den oorsprong van dit aaloude geslacht nagevorsch.

10. Hij torscht in stilte den last, die hem is opgelegd: hij is te trotsch om te klagen.

46.

1. Ik bracht den nacht door in eene kleine herberg, waarvan de waard, zooals mij verteld werd, zich voor eenigen tijd door ophanging van het leven heeft beroofd. De lichtgeloovige boeren uit den omtrek laten zich wijsmaken, dat de schim van den doode des nachts nog door het huis rondwaart. Waart gij ook bijgeloovig genoeg, daaraan geloof te hechten? Ik dacht er niet eens aan: het was mij veel waard, den nacht op eene zachte legerstede door te brengen, en ik sliep rustig tot den morgen.

2. Weldra zullen wij het jaar achttien honderd tachtig bereikt hebben.

3. De smokkelaars belastten hunne muilezels met te zware lasten, zoodat de dieren er ten laatste onder bezweken.

4. Er is iets in u, dat ik ten zeerste moet veroordeelen: ik bedoel de menigte veroordeelen, waarmede gij behept zijt.

5. De dienstmaagden bedrogen haren heer door hem te berooven en te bestelen.

6. De koe bezit een samenstel van vier magen.

7. De arme wees zag zich verlaten van alle vrienden en magen.

47.

1. Deze groote staatsman wijdde zijn geheele leven aan de belangen van zijn vaderland.

2. De herder weidde zijne kudde op de heide.

3. Ik bracht twee uren bij uwen oom door; hij weidde in het breede uit over de voortreffelijkheden van het nieuwe

boek; maar ofschoon hij zich verbeeldde, dat hij mij niet verveelde, was ik toch blijde, dat het onderhoud was afgelopen.

4. Deze brave zoon onderhoudt zijne ouders van het weinigje, dat hij met hard werken verdient. Heeft hij dan niet verdiend, dat men hem voorthelpt?

5. Toen wij ons onder den boom in het gras neerzette' en, had de vogel reeds eenige oogenblikken op den tak gezeten.

6. Licht gij reeds te bed? Ik heb nog eenig werk te verrichten, maar spoedig zal ik mij ook neerleggen, om door den slaap mijne krachten te versterken.

7. Het boek ligt op de tafel. Leg het mijne er dan ook bij.

8. Er waren verscheidene werklieden met bijen en houweelen bezig, om den boom te vellen. Weldra zagen wij hem met een vreeselijk gekraak vallen.

48.

1. De dorschers stonden in de schuur het koren te dorschen.

2. Door eene plotselinge ongesteldheid van den president was men genoodzaakt de vergadering eenigen tijd te schorsen.

3. Op de landbouwtentoonstelling had men eene fraaie verzameling boomschorsen ten toon gesteld.

4. De monniken van dat klooster liepen blootshoofds en barrevoets.

5. Mijne slechte vrienden wilden den band losscheuren, waarmede ik aan mijne ouders en bloedverwanten was verbonden. Zij trachtten het herhaalde malen te doen; maar te vergeefs.

6. De arme knaap was geheel onthutst, toen men hem in het prachtige vertrek liet gaan. Aan eene tafel zat een heer te schrijven, die den jongen evenwel niet bemerkte;

deze hoestte een paar malen, om de aandacht tot zich te trekken.

7. Nadat hij eenige malen gehoest had, wendde de heer zich tot hem en sprak: »hoe is het mannetje, hebt gij mijne laarzen al gepoetst?»

49.

1. Wij hoorden het loover ritselen en ter zelfder tijd een rochelend geluid als van een dier, dat gewond is en op het punt staat den laatsten adem uit te blazen.

2. De zondaar bad ootmoedig om vergiffenis voor zijne bedrevene misslagen.

3. De handen van den werkman zijn vereelt door den ruwen arbeid.

4. Voor het verleden deelwoord van het werkwoord veredelen, dat »veredeld» luidt, zeggen de dichters wel eens: »vereëld.»

(5. De uitvinding van het buskruid ¹⁾ wordt doorgaans toegeschreven aan Barthold Schwarz, eenen Duitschen monnik.)

6. Wanneer ik des zomers bij mijnen oom ben gelogeed, spring en buitel ik naar hartelust op de duinen rond.

7. Als men op reis gaat, moet men voorzien zijn van eenen goed gevulden buidel.

8. Weet gij het onderscheid wel tusschen eene goed gevulde beurs en eene goede, gevulde beurs.

9. Het water staat hier meestal boven Amsterdamsch peil.

10. De pijl van den wilde snorde door de lucht, maar miste zijn doel.

50.

1. Saul, de eerste koning der Israëlieten, was een groote man; maar David, hun tweede koning, was een groot man.

¹⁾ Bedrieg ik mij niet, dan zal, na het pleit van den Heer Beckering Vinckers voor de schrijfwijze *kruid*, ook in het woordenboek deze spelling gevolgd worden.

2. Wat acht gij het best voor een land, dat het eenen goeden koning bezit of een goed koning?

3. Toen wij gisteren wandelden, deed het ons genoeg ons oude huis weder bewoond te zien.

4. Ons oud huis wordt weldra vernieuwd.

5. De Amsterdammer beurtman is een Haarlemsche schipper en de Haarlemmer beurtman een Amsterdamsche schipper. Hoe verklaart gij dit?

6. Deze fabrikanten bezitten verscheidene fabrieken.

7. Eene waterloozing wordt soms sluis, soms zijl genoemd; van-daar dat verscheidene plaatsnamen in ons land op een van deze beide woorden eindigen.

8. De ruiter sloeg eene zijlaan in en onttrok zich daarvoor aan onze oogen.

9. Vele spreekwoorden in onze taal zijn aan het zeewezen ontleend; zoo ook de uitdrukkingen: een oog in 't zeil houden, — als het tij verloopt, verzet men de bakens, — tusschen de klippen doorzeilen, — en meer andere.

51.

1. De bondgenooten zwoeren eenen duren eed, dat zij elkander in lief en leed getrouw ter zijde zouden staan.

2. Zijn vinger zwoor reeds sedert verscheidene weken, voor hij er aan dacht, eenen arts te raadplegen.

3. Men moet den stokvisch goed weken, voor men hem wil koken.

4. Verscheidene malen trachtte men de diepte van den oceaen te peilen; maar telkens zonder gevolg. Het dieplood kon den bodem niet bereiken.

5. Een prachtig vuurwerk en eene menigte vuurpijlen werden ter eere van de hooge gasten ontstoken.

6. De visscher was blij, toen hij tegen den avond eene blei en eenige vorens ving; wat hij des morgens had gevangen, beduidde weinig. Daarom versmaadde hij deze kleine vischjes niet.

7. Mijn broeder heeft gisteren geloot en ongelukkig een laag nommer getrokken. Toen mijn vader voor twee jaar voor mijnen anderen broeder lootte, was hij even ongelukkig. Als ik loot, zal ik trachten beter op te passen. Ik houd niet van den soldatenstand. Houdt gij ook niet meer van de werktuigen des vredes dan van kruid en lood?

52.

1. Er is geene vergelijking mogelijk tusschen onzen buurman en mijnen oom: deze is een braaf man, gene wordt door elk als een' schelm beschouwd.

2. Ik zeg het u nog eens: noch ik, noch een mijner vrienden is in staat zulk eene laagheid te begaan.

3. Noch ik noch gij kunt tot eene misdaad de hand leenen.

4. Ik zag hem met den arm op den schoorsteenmantel lenen en bedaard zijn gesprek vervolgen.

5. Als gij een weinig bedaart, zal ik u alles verhalen; maar nog eens, — eerst moet gij een weinig bedaard zijn.

6. Ik kan toch niet gelooven, dat de Deensche dog van uwen vader een fraai beest is; doch gij kunt het beter weten dan ik.

7. Zoudt gij denken, dat het zout duurder wordt?

8. Hoe zwaarder kruis, hoe meer kracht men behoeft, om het te dragen. »God geeft kracht naar kruis,» — zegt daarom het spreekwoord niet ten onrechte.

9. De schepen kruisten gedurende eenen geruimen tijd in het Kanaal, zonder evenwel den vijand te bespeuren.

53.

1. De metselaar, die van den steiger op den grond was gevallen, deed niets dan zuchten en stenen. Hij had

zijn rechter been op de harde steenen zwaar gekneusd.

2. Waarop grondt gij dit onrechtvaardig oordeel?

3. Hij zuchtte diep over de verdorvenheden van het menschedom; maar hij wachtte zich wel, eene hand uit te steken om in dien verdorven toestand eenige verbetering te brengen. Zulke menschevrienden richten al bitter weinig uit.

4. In tijd van nood gordt ieder burger het zwaard om. Ook ik gord den degen om mijne zijde, ofschoon ik des morgens mijne gort liever in de kazerne eet dan op het slagveld.

5. De passagiers, die zich aan boord van de »Jonge Hendrik» bevonden, waren zeer tevreden over de beleefde behandeling van den kapitein.

6. De paalworm boort zich gangen door het hardste hout en doet daardoor veel nadeel aan de paalwerken van onze zeeueringen.

7. Het rijkleed van de gravin was met goud en borduursel omboord.

8. Wij boorden eene opening door de plank, en zij boorden het kleed met blauwe zijde.

54.

1. Lang reeds had Columbus op zee rondgezworven en nog was zijn doel niet bereikt. Steeds putte hij nieuwen moed uit de overtuiging, dat hij geene hersenschimmen najaagde. Zijn scheepsvolk had hem met den dood gedreigd. Daar schudt op eens het geroep van: »land, land!» — hem uit den slaap. Voor zijne oogen breidt zich een prachtig landschap uit. Met verrukking wendt hij den blik naar het onbekende paradijs. Eene boot wordt uitgezet, Columbus landt, knielt neder en zendt een vurig dankgebed ten hemel.

2. Hij slachtte mijnen vader, die nooit eenig werk onafgedaan liet liggen.

3. De slager slachtte gisteren twee vette koeien.

4. Wij zagen wel, dat de jongen door zijnen baas werd

geslagen; maar we zijn er niet in geslaagd, de redenen van dit zonderling geval te vernemen.

5. De advocaat pleitte met zooveel vuur voor zijne zaak, dat men algemeen het proces als gewonnen beschouwde.

6. Ik wil niet veroordeelen, vóór ik alle omstandigheden nogmaals gehoord heb. Daarom eisch ik, dat de beschuldigde zelf voor zijne zaak pleite.

55.

1. Geef nooit voet aan dwaze vooroordeelen. De mensch, die zijn verstand voedt met verkeerde meeningen, kan nooit een nuttig lid in de maatschappij worden.

2. Ik voed mij sedert geruimen tijd alleen met melk. Al het overige voedsel deugt niet voor mijn gestel.

3. Gedurende het beleg van Leiden voedden de inwoners zich met allerlei afzichtelijke en walgelijke spijzen.

4. Geef mij brood en water, opdat ik mij voede en drenke.

5. Drink en eet nooit te veel: overdaad is ongezond. Wanneer gij behoorlijk gevoed en verzadigd zijt, houd dan op met uwe maag te overladen.

6. Overlaadden zij hunne maag niet door van alle pasteitjes en lekkernijen te gebruiken, die men hun voorzette?

7. Indien gij rijk zijt, verzadigt dan de armen van uwen overvloed.

8. Kwelijk verkregen goed gedijt niet.

9. De wet eischt, dat hij mij de gelede schade vergoedt.

10. Ik vergoed hem het gemis van zijnen vriend; ik trachtte dit ten minste altijd te doen, en ik hoop daarin geslaagd te zijn.

11. Gisteren beslechtten de scheidslieden het geschil op eene minnelijke wijze.

1. Die man staat mij altijd in den weg: hij is als het vijfde rad aan eenen wagen.

2. De rat knabbelde de korstjes van de kaas af.

3. Die jongen is onverstaanbaar: hij spreekt te rad.

4. Goede raad is duur. Wat raadt gij mij in dit geval?

5. Het huisraad werd voor eenen geringen prijs aan den meestbiedende verkocht.

6. Een graad heeft zestig minuten en eene minuut zestig seconden.

7. De hond kreeg door zijn gulzig eten eene graat in de keel.

8. Zijn gebabbel verveelt mij in in den hoogsten graad.

9. Ik heb mij nog nooit zoo verveeld als op die ongelukkige partij.

10. Waren de waren, die in dat pakhuis opgestapeld lagen, van uwen vader?

11. De vrek stapelt schatten op schatten; niet om daarmede de wereld eene weldaad te bewijzen; maar alleen om ze te bezitten. Indien hij ze goed besteedde, zou niemand ze hem misgunnen; indien zijn zilver en zijn goud niet in zijne kisten verroestte, zou zijn arme medemensch leniging kunnen vinden in smart en ellende.

1. Ik genoot op den berg het heerlijkste uitzicht, dat men zich kan voorstellen. De overige gasten, die met mij genood waren, schenen niet zoo opgetogen te zijn over het schoone panorama, dat zich voor hunne oogen uitbreidde.

2. Mijne reisgenooten zagen er uit, alsof ze in eenige dagen geen voedsel genoten hadden.

3. De trotschaard ging den arme voorbij, zonder dat hij zich verwaardigde, hem aan te zien.

4. Door deze bloembladen loopen dwarse strepen van eene min of meer paarse kleur.

5. Hij was wars van alle vleierij en volstrekt niet trotsch.

6. De roos, die van morgen nog zoo frisch was, is nu flets en verwelkt.

7. Het is geen alledaagsch man, die in zulke krasse taal tot den koning durft spreken. Waarschijnlijk is hij onbekend met de hoofdsche manieren der gunstelingen.

8. De drasse bodem deed de wielen van ons voertuig langzamerhand al dieper en dieper inzinken, totdat wij ten laatste geheel in den modder vastraakten.

58.

1. De aken werden met haken aan den wal vastgesjord.

2. Hij misleidt u: uw vriend bevindt zich niet te huis, hij is op reis naar Turkije.

3. De beide kamers waren slechts door eenen dunnen wand van elkander gescheiden.

4. Heeft de boer het koren reeds gewand?

5. Die jongen heeft eene want verloren: hij zal nu noodzaakts zijn, zijne handschoenen aan te trekken.

6. Alle matrozen klommen in het want en hieven een luid hoezee aan.

7. »Mijne kinderen! vergaart u schatten, die niet vergaan en die de mot en de roest niet verteren,» — sprak de grijsaard. Deugd en wijsheid gaan boven goud en zilver.

8. Alle boomen in den boomgaard stonden in vollen bloei.

9. Het water der rivier is noch zout noch zoet, het is brak.

10. De meid is zeer onhandig: gisteren nog brak zij eenige kopjes van ons nieuw servies.

1. Hij hield zich met beide handen vast aan de stijlen van de ladder.

2. Slechts met veel moeite konden de reizigers den steilen berg beklimmen.

3. De stijl van dezen schrijver is zeer fraai; zijn geheele boek verraadt grondige studie en diep gevoel.

4. Gisteren hebben wij ons een weinig verlaat; maar gij kunt u er op verlaten, dat wij ons niet weer zullen verlaten. Indien ik u niet kende, verliet ik mij niet op uwe beloften; hij had mij hetzelfde zoo dikwijls beloofd en toch verlaatte hij zich iederen morgen.

5. In de provincie Groningen ligt een gehucht, dat den naam draagt van Vierverlaten; weet gij wel wat verlaten zijn?)

6. Wij hebben alle scherts ter zijde gesteld en ons spel gestaakt; met andere woorden: »we hebben er een speldje bij gestoken.»

7. Ik scherts niet, wanneer ik u vertel, dat mijn kleine broeder deze schets heeft vervaardigd. Vervaardigt hij dikwijls teekeningen?

8. Uw broeder heeft weder vreeselijk gepocht op zijne rijkdommen. Wij hebben gepoogd, hem het dwaze zijner handelwijze te doen inzien; maar het baatte niet.

1. Wraakt gij de gevoelens, die ik koester ten opzichte van uwen broeder? Men heeft zijne handelwijze algemeen gewraakt.

2. Hannibal zwoer zijnen vader, dat hij niet rusten zou, vóór hij de vernedering zijner vaderstad op de Romeinen had gewroken.

3. Philips II, koning van Spanje, bemande zijne on-

overwinnelijke vloot met een aanzienlijk getal soldaten en matrozen. Verscheidene schepen strandden op de kusten van Schotland en Ierland; een groot gedeelte der bemanning kwam om, zoodat de koning door zijn gansche land het rouwdragen verbood, om niet bijna alle familiën in rouwgewaad gekleed te zien.)

4. De natte kleederen hangen in den wind te drogen.
5. Niet alle visschen zijn geschubd.
6. Wij zijn dezen zomer op reis geweest en smaakten veel genoeg.
7. Kent gij dien heer niet? Het is de gewezen burgemeester van ons dorp.

61.

1. Mijn vader verzekert mij, dat de boeken niet beschadigd zijn.
2. Mijn vader, verzekerd, dat uw broeder zijne boeken niet beschadigt, leent ze hem altijd gaarne voor eenige dagen.
3. De generaal overtuigt zich persoonlijk, of zijne bevelen worden uitgevoerd.
4. De generaal, overtuigd, dat zijn onderbevelhebber zijne bevelen stipt uitvoert, laat de geheele leiding der zaken aan hem over en laadt hem daardoor eenen zwaren last op de schouders.
5. Ik vond den armen man beroofd van alles, gerterd tot het uiterste. Den troost, dien hij zocht, vond hij nergens.
6. Door ieder gelasterd, door ieder vervolgd, had hij geene plaats, waar hij zijn hoofd gerust kon nederleggen.
7. Het land, jaarlijks overstroomd door den Nijl, die zijne vruchtbaarmakende slib achterliet, leverde genoeg op, om in het onderhoud zijner bewoners te voorzien.
8. Hij hield mij bij de slip van den mantel vast.

1. Even als het vuur het ijzer staalt, zoo hardt de nood het hart des menschen. Wat ons in gewone omstandigheden hard en zwaar valt, wordt licht, wanneer buitengewone voorvallen ons gemoed gestaald, onzen moed verhoogd hebben. Menigeen, dien men tot geene dappere daden in staat achtte, wordt een held in de ure des gevaars. Moet men zich niet verwonderen over zoo vele blijken van onverschrokkenheid, die betrekkelijk zwakke personen in moeilijke omstandigheden hebben ten toon gespreid?

2. Staalt gij deze kleederen of heeft een ander ze gestolen?

3. Deze boer stalt zijne paarden altijd in onzen stal; zijn vader heeft ze er ook altijd gestald.

4. Sommige vruchten zijn gesteeld, zooals de kersen. Andere vruchten bezitten geene stelen, zooals de aardbezie; want, wat gij bij de aardbezie altijd als de vrucht hebt beschouwd, is eigenlijk slechts de vruchtbodem.

5. De jongen sloop steelsgewijze het vertrek binnen, keek rond of niemand hem had bespeurd en laadde daarop den buit op zijne schouders.

1. Het negerhoofd, omringd door de oudsten van zijnen stam, ontving den gezant voor zijne tent. Deze boog zich diep in het zand ter neder en kruiste de handen over de borst ten teeken van onderwerping.

2. Een koele avondwind ruischte door de toppen der hooge palmboomen.

3. Het zaad schoot welig op tot forsche halmen.

4. Hij was de schrik van landzaat en van vreemden.

5. De leerlingen stonden in twee rijen geschaard.

6. In de treurspelen van Joest van den Vondel, den

prins onzer dichters, vindt men vele fraaie reien. In dezen laatsten zin beduidt het woord rei zooveel als »zangkoor.»

7. De visch werd van morgen op de vischmarkt zeer duur verkocht. Men bood mij een zoodje bot te koop aan; ik vond het evenwel zoo duur, dat ik er niet eens een bod naar deed.

8. Ik heb aan dezen elft voor mij en mijn klein huisgezin te veel. Wilt gij er de helft van overnemen tegen den prijs, dien ik er voor betaald heb?

64.

1. De schepen vinden hier altijd eene veilige ree. Beveiligd tegen de hevigste vlagen van den storm, kunnen zij hier het gure jaargetijde ongehinderd doorbrengen.

2. De kudde reeën, door het schot verschrikt, vluchtte met de snelheid van den wind en onttrok zich weldra aan de oogen van den jager.

3. Op de reeden van Brouwershaven en Hellevoetsluis liggen doorgaans verscheidene schepen.

4. Gij begrijpt thans de reden, waarom ik u heb laten ontbieden.

5. De redenen voor zijn overijld vertrek zijn niemand hier bekend.

6. Eene aaneengeschakelde evenredigheid bestaat uit meer dan twee redens.

7. De rede onderscheidt den mensch van de dieren.

8. De president hield bij de opening der vergadering eene prachtige rede, die gevolgd werd door eene menigte andere reden van de leden, maar waarvan ik u den inhoud bij eene nadere gelegenheid eerst zal kunnen mededeelen.

65.

1. De herijk der maten en gewichten is voor dit jaar bepaald op den zevenden dezer maand.

2. Boven alle boomen van het woud staken de trotsche eiken hunne forsche kruinen uit.

3. Ik bood hem twintig gulden voor de boot, waarvoor gij er vijftien boodt; (maar het was dan ook eene gouden boot.)

4. De boot op Amsterdam vaart iederen dag om zeven uur af.

5. Uw broeder is niet voor een klein geruchtje vervaard.

6. Nadat we eerst eenige uren gespoord hadden, hebben we nog den halven dag gevaren, voor wij de plaats onzer bestemming bereikten.

7. Maak den band vast, hij is los gegaan.

8. De los is met scherpsziende oogen begaafd, de mol bezit er bijna geene.

9. Wat was was, eer was was was?

10. Zeg aan de meid, dat de wasch nog niet goed droog is. Zij moet het goed behoorlijk laten drogen.

66.

1. Kent gij wel het spreekwoord: »het is den Moriaan gewasschen?" Ik heb daarvoor ook wel eens gehoord: »het is boter aan de galg gesmeerd."

2. De rivier was gedurende den nacht eenige voeten gewassen.

3. In de broeikassen van het kasteel groeien vele uitheemsche gewassen.

4. De zon blakert bloem en kruid; mensch en dier heeft zich in de koele schaduw ter ruste begeven; alles ziet er verschrompeld, verdord uit. Ik wist niet, dat er op zulk eene groote breedte nog zulke heete zomers konden heerschen.

5. Uw neef is een geestig man: hij kruidt al zijne gesprekken met vroolijke gezegden, die den meest zwartgaligen mensch zouden doen lachen.

6. Het ijs in de rivier kruit reeds sedert eenige dagen: wij vreezen voor eene dijkbreuk.

7. De baldadige jongens van mijnen buurman verwoestten gisteren alle besseboompjes in mijnen tuin.

8. Het was een balddadig opzet van den vorst, de stad met storm te willen innemen.

67.

1. Hoe hebt ge het toch in het hoofd gekregen, om al het ooft uit uwen tuin voor zulk eenen lagen prijs te verkoopen?

2. Toen de voorloopige arbeid aan de brug geëindigd was, onthaalde de aannemer alle heiers op eiers, bier en brood.

(3. De takkebossen vonkelen in den haard.)

4. Aan het uitspansel fonkelden duizenden van sterren; de volle maan bescheen met haar zilverachtig licht de toppen der boomen, die naakt en kaal, van hunnen zomerdos beroofd waren.

(5. De burgemeester was gisteren gedost in een' fonkelnieuwen rok)

6. Hoort, vrienden! Wat gij mij ook zeggen moogt, ik geloof, dat het niet veilig is in dit oord.

7. De asch is een zeer slechte warmtegeleider; wanneer ge uwe hand met asch hebt bestrooid, zoudt ge daarop gloeiende kolen kunnen leggen, zonder u te branden.

8. De as van den molen vatte vlam, zoodat het geheele gebouw in weinige oogenblikken afbrandde.

68.

1. Op mijnen verjaardag heb ik eene menigte geschenken ontvangen; van mijnen oom kreeg ik eene ark, met allerlei beesten gevuld. Mijn vader gaf mij eene hark, eene schoffel en eene spade, om in mijn tuintje te arbeiden.

2. Wij hebben het vorige jaar eenen spaden zomer en eenen vroegen winter gehad.
3. Wat zou het lot wezen van zoovele arme weezen, indien menschenvrienden niet voor hen zorgden en hun niet eene plaats aanwezen, waar zij gekleed, gevoed, verzorgd en onderwezen kunnen worden?
4. Deze flesch heeft eene flets groene kleur.
5. Ik beid met ongeduld het oogenblik, waarop hij voor mij zal verschijnen.
6. Wij beiden verbeidden onzen oom reeds sedert lang; maar hij kwam niet.
7. De hond blaft wel, maar bijt niet.
8. De zwanen blijven den geheelen winter in de gracht; wanneer het water befrist, hakt men eene bijt in het ijs.
9. Ik eisch van u volkomene gehoorzaamheid.
10. IJst gij niet van zulke wreedheden?

69.

1. Opgejaagd, vervolgd, aan alle kanten omsingeld, zag de arme man geene uitkomst meer. Hij stond aan den oever der rivier, besluiteloos, wat te doen. De rivier was pas ontdooid en het ijs kruide. Plotseling nam hij een besluit: hij sprong op de schots, die zich het dichtst nabij den oever bevond, en springende van schots tot schots, bereikte hij gelukkig de overzijde.
2. Mijn zusje draagt eene schotsche jurk.
3. De keukenmeid houdt zich bezig met het bereiden der spijzen.
4. Niemand kon het woeste ros berijden; alleen Alexander slaagde er in, het te bestijgen. Ofschoon het eerst hevig steigerde, luisterde het toch weldra naar de stem van zijnen berijder.
5. Uw broeder is een sterke jongen; ik geloof nogtans,

dat hij niet in staat zal zijn, die gewichten te verplaatsen. Ik althans zie er thans geene mogelijkheid toe.

6. Ik heb nooit zulke dingen kunnen doen en zal ook wel nimmer zoo ver komen.

70.

1. In Noord-Brabant worden tegenwoordig veel beeten verbouwd. De beetwortelsuikerfabrieken hebben het zeer druk.

2. Gunt gij uwen armen metgezel niet eens eene bete broods?

3. Ongegund brood wordt het meest gegeten.

4. De Leidenaars beten met gretigheid in het brood en den haring, waarvan ze zoo lang beroofd waren geweest.

5. Zij waren bezig den veegen strijder het klamme zweet van het voorhoofd te veegen.

6. Kindren! hebt de waarheid lief; wacht u voor den logen.

7. Gij moet dat linnen nog eens loogen.

8. De wonden begonnen zich langzamerhand met roven te bedekken en beloofden eene spoedige beterschap.

9. Rooven, moorden en plunderen was het handwerk van dien ellendeling.

10. Buig het rijsje, als het jong is.

11. Mijn oom sloeg mij een reisje voor door België; gij vermoedt reeds, dat ik zijn aanbod met graagte aannam.

71.

1. De zon neigt ten ondergang, weldra zal de aarde in haar somber nachtgewaad gehuld zijn.

2. De trotsche rijkaard neigde voor de eerste maal zijns levens het oor naar de bede van eenen armen natuurgenoot.

3. Zijt gij geneigd, mij overal te volgen?

4. De vriendelijke man was mij zeer genegen en bood mij in geval van nood zijne diensten aan.

5. De hertogin begroette den vorst door eene lichte nijging; maar zij scheen volstrekt geene neiging te bezitten, om een gesprek met hem aan te knoopen. Toen zij het vertrek verliet, neeg zij nogmaals zeer beleefd en liet hem verwonderd (en overbluft) alleen staan.

6. Het donderen van hêt geschut kondigde de aankomst des vorsten aan.

7. De muren van het gebouw werden tot op hunne grondvesten geschud.

8. Spreek niet zoo boud: gij kondt u wel eens vergissen.

9. De bout werd in het vuur heet gemaakt.

72.

1. Ik heb te hard gedraafd: de milt steekt mij.

2. Wees nooit al te mild met uwe woorden: een onvoorzichtig woord, dat in een onbewaakt oogenblik aan uwen mond ontgleed, kan een geheel menschenleven verwoesten.

3. Het goud wordt op vele plaatsen in gedegen toestand aangetroffen.

4. De koning beschonk den edelen held met eenen eeredegen.

5. De banketbakker kneedt zijne verschillende deegen in allerlei vormen.

6. Hij helt langzamerhand over tot het gevoelen van mijnen vader, die altijd beweerd heeft, dat het beter is eenen vijand te vergeven dan hem te vervolgen.

7. Om zijn snood opzet te kunnen volvoeren, snoot de dief de kaars uit, die nog flauw brandde, richtte zich op zijne handen omhoog en greep met zijne tanden het touw, dat van boven neerhing.

8. Laad nooit de verantwoording op u, mijn zoon, dat gij het ongeluk van anderen hebt veroorzaakt.

1. Celsius, die den honderddeeligen thermometer uitvond, of liever heeft vervaardigd, was een Zweed.
2. Het zweet parelde den arbeider op het voorhoofd, terwijl hij arbeidde in de brandende zon.
3. Eenige geleerden trachtten eens te ontdekken, of het water kon samengedrukt worden. Zij bedienden zich daartoe van eenen gouden bal, die met water was gevuld. De bal werd lang gehamerd. Eindelijk zweette het water door de poriën van den bal heen, zoodat men wel bewezen had, dat het goud poreus, maar niet, dat het water samendrukbaar was.
4. De boer bezaait, beploegt en egt het land.
5. Jacoba van Beieren begaf zich voor de vierde maal in den echt met Frank van Borselen.
6. De paalen van dit halssnoer zijn echt.
7. Men is gisteren begonnen met de vestingwerken te sloopen.
8. De vluchtelingen slopen angstig rond, om te zien, of hunne vervolgers verdwenen waren.
9. De heler is zoo goed, of liever zoo slecht als de steler.
10. De wondheeler verbond onmiddellijk de wonden van den gekwetste.

1. Donzen bedden zijn zeer kostbaar, maar ongezond vooral voor kinderen.
2. De koopman in sponsen heeft bij ons aangescheld; wilt gij iets van hem koopen?
3. Onze schoenmaker heeft mijne laarzen versted.
4. Gisteren avond brandden er in onze keuken twee kaarsen.
5. De drenkeling werd met veel moeite gered en naar het

hospitaal vervoerd. Toen men hem te bed had gelegd, wreef men hem de slapen en de polsen en trachtte door allerlei middelen de levensgeesten weder op te wekken.

6. De halzen der zwanen zijn lang even als die der reigers en der ooievaars.

7. De overwinnaars werden met gejuich begroet; men strooide kransen en ruikers op hunnen weg en hief zegezangen aan. Het volk troostte zich over de geledene verliezen met de gedachte aan den zegen, dien de vrede weldra over het land zou verspreiden.

8. De rupsen vreten al onze boomen kaal, zoodat we ons deerlijk te leur gesteld zien in onze verwachting op eenen rijken oogst.

75.

1. Dit linnen is niet waterdicht; men zal het moeten oliën.

2. Door de traliën van de gevangenis drong slechts eene flauwe schemering naar binnen.

3. De man viel op zijne knieën en stortte een vurig gebed uit.

4. Hoe vindt gij de melodieën van deze zangstukjes?

5. Er hebben over Rusland twee Catharina's geregeerd.

6. In Italië groeien veel sinaasappels.

7. De zeilen van het schip zaten opgerold om de raas.

8. De hemelen verkondigen Gods eer en het uitspansel toont Zijner handen werk.

9. De hemels van al onze ledikanten moeten schoongemaakt worden.

10. Gij zult nog vrij wat letters moeten eten, mijn jongen, voor gij doctor in de letteren zijt.

11. Haal spoedig den dokter, de zieke krijgt een toeval.

12. De roem van onze vaderen is de onze niet.

76.

1. De Deensche archipel bestaat uit twee groote en verscheidene kleinere eilanden.

2. Hij heeft veel aanleg voor het tooneel en kan een goed acteur worden.

3. Onze buurman heeft mij eene anekdote verhaald uit het leven van Napoleon den eerste.)

4. De architect leide zijne teekening op de tafel en begon de uitlegging er van te geven. Daarbij spreidde hij eene groote mate van kennis ten toon.

5. Zeg den stationschef, dat ik dit pakje zoo spoedig mogelijk wensch te verzenden.

6. Mijne parapluie is beschadigd. Dan raad ik u aan, eene nieuwe te koopen.

7. In de zevende les van de vijfde paragraaf ontbreken twee komma's.

8. De recruten moeten eerst de exercitiën leeren, voor zij bij het leger worden ingedeeld.

9. Wij zullen morgen in de gelegenheid zijn eene totale zoneclips te zien.

10. Deze handelaar in theeën heeft in vele steden depots gevestigd.

11. De stoommachines zijn bijna algemeen ingevoerd.

77.

1. Quadraten zijn vierhoeken met gelijke zijden en gelijke hoeken.

2. De soldaten waren allen op het appèl aanwezig.

3. Om ze beter te doen uitkomen, heeft men sommige woorden cursief gedrukt.

4. Men heeft den zieke eenen versterkenden bouillon toegediend.

5. Alle wezens, welke voorzien zijn van organen, noemt men organische wezens.

(6. In België zijn de meeste bewoners katholiek.)

7. In vele groote steden bevloert men de straten met asphalt; ik ken wel dorpen, waar de straat niet bevloerd is.

8. De cichorei is eene plant, die in Friesland veel verbouwd wordt.

9. Hebt gij wel in de courant gelezen, dat mijn broeder benoemd is tot directeur der gasfabriek?

(10. Door het Edict van Nantes kregen de protestanten in Frankrijk vergunning tot het vrij uitoefenen van hunnen godsdienst.)

78.

1. De spoorweglijn werd onlangs geopend. De ingenieur, die het plan voor den weg beraamd, geteekend en uitgevoerd had, bevond zich op de locomotief, die door een schel gefluit het oogenblik van vertrekken aankondigde.

2. Hij had eenen broeder, die sergeant-majoor was bij de infanterie; zijn neef was getrouwd met eene marketentster en had den rang van brigadier bij de cavalerie.)

3. Mijn nichtje heeft mij in de vacantie te logeeren gevraagd.

4. Wij hebben met de mail brieven uit China ontvangen. De handelszaak, die wij er hebben opgericht, bloeit en heeft dit jaar groote winsten opgeleverd.

5. Ik heb mijnen atlas in eenen marokijnen band laten binden. Mijn ~~boekverkooper~~ *binders* bindt mijne boeken netjes en goedkoop in.

6. De chirurgijn heeft mij gisteren eene kies getrokken.

7. Het is niet kiesch van u, in het bijzijn van den zoon over de gebreken des vaders uit te weiden.

8. De ouders offeren alles op ter wille van hun kroost.
9. Al de slooten in den omtrek zijn met kroos bedekt.

79.

1. Uw broeder niet; ikzelf heb den vreemdeling eenige malen bij mijnen oom aangetroffen.

2. Uw broeder, niet ik heb mij aan zulke dingen schuldig gemaakt.

3. Ik heb de eer, niet dien man te kennen: de kennismaking met zulk een wezen belooft weinig goeds.

4. Ik heb de eer niet, uwen oom te kennen. Het spijt mij wel; want ik stel mij van zijnen omgang veel aange-naams voor.

5. Hier rust, Wiens lust En vreugd Was deugd En 't waar',
Hoe zwaar 't Ook viel. Nog sticht Zijn dicht- Geschrijf.
Maar 't lijf, Hier bleef 't; God heeft De ziel.

(Spieghelel grafschrift op Coornhert.)

6. De boeren van het Noorderland
Hebben tien vingers, aan elke hand
Vijf, en twintig aan handen en voeten.
Zeg eens, hoe wij dit lezen moeten?

7. Hun enkel, die bij 't onderwijzen
Naar boven, niet naar onder wijzen,
Komt eene plaats toe onder wijzen.

80.

1. Men vindt in ons vaderland verschillende gezindten; er zijn zoowel Protestanten als Roomschegezinden. Onder de eersten onderscheidt men onder anderen de Doopsgezinden. Ook treft men bijna overal belijders aan van den Israëlietischen godsdienst.

2. Ga nooit lichtvaardige verbintenissen aan.

3. Breng mij nooit weer zulk slecht werk onder de oogen. Hoe vaak heb ik u niet onder het oog gebracht, dat uw onderwijzer door uwe slordigheid veel verdriet van u ondervindt?

4. Op de reede liggen verscheidene schepen voor anker.

5. Ik zag verscheidene trossen op en voor het anker liggen; den tros, dien ik zocht, kon ik evenwel nergens vinden.

6. Uwe broeders zijn oolijke, vroolijke jongens.

7. De tentoonstelling telde vele bezoekers van beiderlei sekse.

8. Calvijn stichtte eene nieuwe godsdienstsekte, wier aanhangers in Frankrijk den naam ontvingen van Hugenooten.

~~20657~~
7

